

Juosta: nuo susijuosimo priemonės iki taikomojo meno objekto

Diana Tomkuvienė

Juosta – tai iš vilnos, lino, medvilnės, šilko ar kt. (pvz., kanapių) austas ar pintas diržas, skirtas susijuosti, apjuosti, aprišti, perjuosti, prijuosti, užjuosti, pririšti, ir t. t. Šis tekstilės gaminytis, turėdamas labai aiškią paskirtį ir būdamas vienas iš seniausių lietuvių liaudies ornamentuotų audinių, plačiai naudojamas buityje. Juostomis susijuosdavo drabužius (marškinius, sėmėgas, kailinius), siauresnėmis juostelėmis pasirišdavo kojines, Mažojoje Lietuvoje – ir delmonus. Juostos naudotos sijonų, prijuosčių juosmenims ir kt. Merginos gražiausias juostas naudodavo ir galvai papuošti. Ne tik aprangoje juosta rasdavo panaudojimą. Juostomis parišdavo ąsočius, lauknešėlius, ant juostų parišdavo lopšį, juostomis nuleisdavo karstą į duobę. Juosta, galima sakyti, lydėdavo žmogų nuo gimimo (krikštyti vežamą kūdikį apjuosdavo juosta) iki pat paskutinės akimirkos šioje žemėje.

Ypatingą reikšmę juosta įgavo papročiuose, šeimos ir bendruomenės tradicijose. Juosta buvo geidžiama ir laukiama dovana. Ji – prieraišumo, pritarimo ženklas, dovana gerosiems namų dvasioms, tikintis jų paramos ir palankumo. Šis tekstilinis diržas įvairiose Lietuvos vietovėse skyrėsi savo pagaminimo technika, pločiu, ilgiu, spalvinėmis dermėmis.

Juostos pagal gamybos techniką skirstomos į pintines, austines (vytines, rinktines, kaišytines, beraštes), rištines, megztines. Šiek tiek plačiau aptarsime **pintines, vytines ir rinktines** juostas.

Paprasčiausias juostų audimo būdas yra **pynimas**, kuomet nereikalinga jokia speciali įranga, o tie patys siūlai tampa ir metmenimis, ir ataudais. Juostai pradėti reikia stabiliai pritvirtinti siūlus. Galime visus juostai nupinti reikalingus siūlus viename gale pririšti prie stabilaus daikto ir pradėti pinti, tačiau tokiu būdu pradėjus pinti, turime ilgus juostos siūlus (2,5 m ilgio juostai nupinti reikalingi maždaug 4 m ilgio siūlai) ir didelę tikimybę, kad jie greičiau raizgysis tarpusavyje ir apsunkins darbą. Galime juostai nupinti reikalingus siūlus ties viduriu perrišti. Vieno galo siūlai ties viduriu apvyniojami ant lazdelės: vienas iš viršaus, kitas iš apačios. Nupynus vieną galą, juosta apsikama, lazdelė ištraukiama ir pinamas kitas juostos galas. Priklausomai nuo to, kaip bus apmesti siūlai, kaip sugrupuotos spalvos, koku būdu bus perpinami siūlai, galime išgauti skirtingus raštus: eglučių, rombų, įstrižų dryžių, zigzagų, zigzagų su eglute. Visi šie raštai naudojami apibūdinti dvinytes pintines juostas, kai vienas ataudų siūlas dengia vieną metmenų siūlą, tarsi tai būtų drobinio perpynimo audinys. Kitas juostų pynimo būdas skiriasi siūlų perpynimo technika, t. y. kai kiekvienas siūlas dengia du siūlus ir kyla iš po dviejų siūlų. Šia pynimo technika atliktos juostos vadinamos milinio pynimo (eglinė milinė, kryžinė milinė). Prie pintinių juostų priskiriamos ir tinklinio pynimo juostos. Ši juostų pynimo technika laikoma viena iš seniausių, ja nupintos juostos yra tamprios, elastingos, primenančios mezginį. Išilgų spalvinių dryžių juostos Aukštaitijoje buvo pinamos gana plačios. Joms, kaip ir visoms pintinėms juostoms, naudojami putlūs, purūs vilnoniai siūlai. Tokios juostos vyrų naudotos ne tik susijuosti, bet ir kaip šalikas šaltuoju metų laiku.

Pynimo technika išaustų juostų Lietuvos muziejuose daugiausia yra išlikę iš Aukštaitijos regiono. Nors mėgstama išskirti, jog dažniausiai pintinėse juostose naudojami įvairių atspalvių raudoni, žali, geltoni, violetiniai vilnoniai siūlai, tačiau juostų spalvinė gama labai įvairi. Pintinių juostų pynimo technologija neleidžia sukurti įmantrių sudėtingų geometrinių raštų, tačiau spalvinių dermių, spalvų žaismo ir santykio požiūriu šių juostų pynimas – tarsi tapybos vyksmas. Dažniausiai juostose susipina nuo dviejų iki penkių spalvų, tačiau paprastai išryškėja dviejų spalvų kontrastas, kitos spalvos tik pagalbinės. Pintinių juostų galuose paliekami pinamų siūlų kantai, supinamos kaselės ar surišamas mazgas.

Kita juostų audimo technika žinoma nuo senų laikų – **vytinės** juostos. Sprendžiant iš archeologinių duomenų, vytinės juostos buvo žinomos ir paplitusios visoje Lietuvos teritorijoje. Vienas iš gerai

išlikusių vytinės rinktinės juostos fragmentas iš Šilalės rajono datuojamas X a., saugomas Žemaičių „Alkos“ muziejuje (ŽAM 18846). Tačiau žvelgiant į muziejų rinkinius, galima sakyti, kad ilgiausiai vytinė technika juostos buvo audžiamos Šiaurės Rytų Lietuvoje, Aukštaitijos regiono teritorijoje: Švenčionių, Ignalinos, Zarasų, Pasvalio, Biržų rajonuose. Šioms juostoms nuausti naudojamos medinės kvadratinės lentutės su skylutėmis kampuose, vadinamos kaladėlėmis, kurios audžiant atlieka nytelį vaidmenį. Kaladėlės gali būti ir trikampės, ir šešiakampės, tačiau labiausiai paplitusios keturkampės. Metmenims reikalingi vilnoniai ar pusvilnoniai siūlai, ataudams gali būti naudojami tiek vilnoniai, tiek ir lininiai siūlai. Vytinės juostos struktūrą sudaro persisukę, persipynę siūlų takeliai, kuriuos tvirtai suglaudžia ataudų siūlas. Nuo siūlų suvėrimo krypties į kaladėlę priklauso siūlo sukimosi kryptis, o nuo siūlų sukimosi krypties priklauso juostos struktūra. Vytinės juostos gali būti: vienpusės krypties – tokiose juostose į visas lenteles siūlai suverti iš tos pačios pusės; dvipusės krypties – siūlai į kaladėles suveriami iš skirtingų pusių. Toje pačioje juostoje gali būti taikomi abu suvėrimo į kaladėles būdai. Tuomet vienos dalies kaladėlių siūlai bus susiviję viena kryptimi (Z), o kitos dalies – kita kryptimi (S).

Muziejų rinkiniuose daugiausia yra išlikusių siaurų vytinių juostelių. Jos ryškių, kontrastingų spalvų, o ypač žavūs ir įspūdingi vytinių juostelių kutai. Jie gerokai masyvesni nei pati juosta, kartais tai mažų kutų kupstai, ryšulėliai. Vytinės juostelės pasižymi tamprumu, todėl jomis susijuosiami viršutiniai vyriški drabužiai (sermėgos, kailiniai), taip pat naudojamos buityje kaip vadelės.

Plačiausiai paplitusios ir gausiausiai išlikusios muziejų rinkiniuose **rinktine** technika išaustos juostos. Daugiausia jų – iš Pietų Lietuvos, iš Suvalkijos ir Dzūkijos regionų. Šioms juostoms išausti taip pat nereikia ypatingos įrangos. Ne veltui sakydavo, kad gera audėja ir tvoroje išaudžia. Visiškai primityviai galima pasidaryti metimą ant sulenktos į apskritimą lazdyno šakos, ant stačiakampio rėmo ar net ant sulenкто vienos kojos kelio ir ištistos kitos kojos. Dieveniškų apylinkėse užfiksuotas toks rinktinių juostelių apmetimo būdas: „Mesdavo ir ausdavo juostas sėdėdamos ant žemės. Kojas daugiau ar mažiau praskėsdavo. Dešinę ištiesdavo, o kairę, sulenktą per kelį, pastatydavo arba atlenkdavo į šoną. Metimo siūlus vyniodavo kabindamos už dešinės kojos pėdos ir kairės kojos kelio.“¹ Tokį juostos apmetimo ir audimo būdą vadindavo „an kojo“ arba „ant klupsto“.

Šiuo būdu neilgas, neišplėto rašto juoteles austi galėdavo visai jaunos mergaitės, ganydamos gyvulius, mat visa įranga – tai apvali lazdelė, ant kurios parišamos nytytės, ir plokščia glotni lazdelė, su kuria prispaudžiami ataudai. Siaurų, trijų penkių renkamų rašto siūlų juostelių piemenės galėdavo nuausti kelias per dieną. Austi juostas mergaitės išmokdavo nuo mažumės, dažniausiai pamokydavo mamos, močiutės, vyresnės seserys ar tetos. Rinktinių juostų pagrindas arba kitaip vadinamas dugnas audžiamas dvynių siūlų perpynimu, o raštas išrenkamas pagal poreikį tai ištraukiant rašto siūlą į paviršių, tai jį nuleidžiant. Rinktinių juostų metimui naudojami dviejų rūšių siūlai: raštui įvairiaspalviai purūs vilnoniai, o dugnui (pagrindui) – balinti arba nebalinti lininiai, vėliau medvilniniai siūlai (metime kiekvieną rašto siūlą iš abiejų pusių įrėmina dugno siūlas). Yra juostų, kurių dugnui naudojami spalvoti medvilniniai siūlai. Tokiose juostose dažnai derinamos kontrastingos spalvos, pvz.: žalia ir raudona, mėlyna ir gelsva, violetinė ir oranžinė, juoda ir purpurinė ir t. t. Tačiau daugiausia juostų yra raudonos spalvos raštais, rečiau žalios, violetinės, mėlynos ant šviesaus, dažniausiai baltos dugno. Nors rinktinė juostų audimo technika žinota visoje Lietuvoje ir didžioji raštų dalis vienoda visuose etnografiniuose regionuose, tačiau galime atrasti juostų rašto komponavimo, rašto motyvų vyravimo, tam tikrų rašto ornamentų dominavimo skirtumų.

Dzūkijoje paplitę ornamentai sukomponuoti iš paprastų geometrinių motyvų – rombelių, vingelių, kryželių, grėbliukų ir kt. Tiek plačiose, išplėto rašto, tiek ir siaurutėse vos kelių renkamų siūlų juostose dzūkai mėgo išskirti juostos vidurinę dalį su spalva., pvz.: juosta audžiama iš devynių renkamų rašto siūlų, tai rašto kraštuose bus vienos spalvos (raudonos) siūlai, o centre – kitos spalvos (žalios). Ypač

¹Nenartavičiūtė E. Rinktinių juostos, *Dieveniškės*. Vilnius: Mintis, 1995, p. 311.

gausiai turėjo būti papuošti juostų galai. Nepakanka palikti tik metmenų siūlų kutus, reikia papildomai jausti nemažus pluoštus įvairiaspalvių siūlų. Dzūkai sakydavo: juosta be kutų – tai ne juosta, o virvė.

Suvalkijoje rinktinėms juostoms austi dažniau nei Dzūkijoje naudoti pirktiniai vilnoniai putlūs purūs skaistgijų siūlai, todėl juostose daugiau galima aptikti ryškesnių spalvų (įvairių rožinių atspalvių). Šiame regione juostų audėjos ne tik spalva akcentuoja centrinę juostos dalį, bet netgi centrinę rašto dalį pakraštėliuose aprėmina paprastesnio, nesudėtingo išrenkamo rašto juostelėmis. Suvalkijoje, kaip ir Dzūkijoje, daug dėmesio skiriama juostos galams. Įaudžiami ne tik pridėtiniai siūlų pluošteliai, bet ir siauros audinių atraižėlės.

Aukštaitijoje rinktinių juostų koloritas kiek kitoks nei Pietų Lietuvoje, čia galime pamatyti juostų, nuaustų iš pilkų, rudų rašto siūlų ant balsvo dugno. Mažiau dėmesio skiriama ir juostų galams. Aukštaitiškose rinktinėse juostose gali ir nebūti pridėtinių juostų kutų, o tik metmenų siūlų kutai.

Ta pačia rinktine technika audžiamos juostelės ir Mažosios Lietuvos etnografiniame regione. Ankstyvosios XVIII a. pab. juostos šiame regione gan plačios ir daug kuo panašios į Suvalkiečių juostas, o vėlyvosios XIX a. pabaigos juostelės, kaip ir visa lietuvininkų apranga, nutamsėja. Rinktinės juostelės audžiamos ant tamsaus raudono, rudo, mėlyno, violetinio, juodo dugno. Tamsiame dugne išrenkamas ryškesnis, šviesesnis žalias, violetinis, melsvas raštas. Išskirtinis Mažosios Lietuvos rinktinių juostelių bruožas yra jų daugiaraštiškumas, kai rašto ornamentas nesikartoja, o išaudžiamas vis kitoks, vis naujas simbolis. Tokias juosteles priimta vadinti *šimtarastėmis*. Mažajoje Lietuvoje siauros juostelės, vadintos *rištuvais*, *raiščiais*, *juostikėmis*, *pakelikėmis*, buvo audžiamos naudojant medinius nytinius skietelius. Naudojant skietelį nereikėdavo parišinėti nytelių, tai supaprastindavo juostelės parengimo audimui procesą, tačiau neįmantrios konstrukcijos skieteliai (su ilgomis išpjovomis ir skylutėmis mediniuose virbsteliuose tarp išpjovų) nesuteikdavo galimybės austi labai plačias rinktines juostas, tačiau puikiai tiko siauroms juostelėms austi. XIX a. pab. – XX a. pradžioje ypač pamėgta Mažajoje Lietuvoje austi juosteles su tekstais (dainų, palinkėjimų, pasvajojimų ir kt.).

Mažajoje Lietuvoje, kaip ir kitur Lietuvoje, juosta buvo dovanojama vestuvių dalyviams, garbingiems svečiams, atsidėkojant už paslaugas ar suteiktą pagalbą. Ypač ilgai juostų audimo ir dovanojimo tradicija išliko Dzūkijos teritorijoje. A. Vyšniauskaitė rašė: „Dzūkijoje XX a. pradžioje nuotaka, važiuodama į vyro namus, mesdavo juostas ant ežios, skiriančios laukus, ir ant kitokių laukų riboženklių, rišdavo prie pakelės kryžių, apdovanodavo vartų sargus“².

Juostos buvo ypač reikalingos atvykus į naujus namus, nes reikėdavo įsiteikti ne tik naujiesiems namiškiams, bet naujų namų dvasioms. Jaunamartė juostomis apdovanodavo vyro giminę ir kaimynus, jų vaikus. Eidama į namus juostą palikdavo ant slenksčio, kurdama ugnį juostą palikdavo prie krosnies, eidama vandens – ant svirties ir bet kokį naują darbą pradėdama vis juostą aukodavo. Todėl jaunai merginai reikėdavo geroką kamuolį juostų prisiausti, kad atėjus reikalui, galėtų atvynioti ir dalinti, kam liepė paprotys. O paprotys liepė juostą dovanoti kunigui kalėdojant ir už suteiktą santuokos sakramentą. Tokiu būdu tokiose parapijose, kur toks paprotys buvo įsigalėjęs, klebonijose susikaupdavo nemažas kiekis gražių juostų. Susikaupus didesniame kiekiui šių tekstilės gaminių, juos bandyta panaudoti praktiškiau, pavyzdžiui, susiūti į vieną didesnę gaminį, kuris tapdavo gūnia arkliui uždengti. Tokį antrinį juostų panaudojimo būdą mini Marija Znamierovska-Pruferova straipsnyje „Juostos iš Druskininkų apylinkių“, skelbtame 1933 m. žurnale „Lud“. Jau XIX a. pabaigoje keičiantis valstiečių aprangai ir šeimos papročiams, juostos kaip susijuosimo priemonės reikšmė kasdieniniame gyvenime silpnėja, nyksta. Tačiau spalvingos, senobiniais raštais išmargintos rinktinės juostos saugomos, branginamos ir bandoma joms surasti, sugalvoti naują paskirtį.

Pažvelgti į juostas naujai, jas sureikšminti ir pripažinti kaip taikomojo meno kūrinį paskatino Lietuvių dailės draugijos parodos, kurių pirmoji buvo surengta 1906-12-27 (1907- 01-09) Vilniuje. Jau pirmojoje

²Vyšniauskaitė A. Šeimos papročiai. *Lietuvių šeima ir papročiai*. Vilnius: Mintis, 1995, p. 344–345.

parodoje buvo raginama eksponuoti ne tik tapybos ar skulptūros darbus, bet ir parodyti lietuvių liaudies dirbinius: drožinius, margučius, siuvinius, audinius ir ypač juostas bei *divonus* (užtiesalus). Visuomenininkai buvo aktyviai kviečiami prisijungti prie eksponatų rinkimo parodai, raginami rinkti ir savo lėšomis siųsti parodos rengimo komitetui iš kaimo žmonių pasiskolintus ar kitaip įgytus gaminius. Lietuvių inteligentija labai palaikė Lietuvių dailės draugijos iniciatyvą surengti tokią parodą ir aktyviai talkininkavo rengėjams. Taigi jau pirmojoje Lietuvių dailės parodoje buvo įrengta atskira salė, kurioje buvo eksponuojami lietuvių liaudies rankdarbiai. Greta drožinių, austų prijuosčių ir staltiesių eksponuota 21 juosta ir trys kilimai (*divonai*) iš juostų. Taigi galima sakyti, kad juosta iš visiškai buitinės erdvės, kurioje ji atlikdavo tam tikrą konkrečią paskirtį, tampa parodiniu objektu, kuriuo žavimasi, džiaugiamasi. Juostos ir gaminiai iš jų (juostų kilimai) aprašomi spaudoje, jie premijuojami. Antai 1910 metų Žemės ūkio bei pramonijos parodoje, vykusioje Šiauliuose, p. Žmuidzinavičienės senoviškų lietuviškų juostų ir prijuosčių rinkinys buvo pastebėtas, o „kilimas iš juostų buvo įvertintas aukso medaliu“³. XX a. antrajame dešimtmetyje tarp apdovanotųjų parodose nuolat galima rasti audėjas, kurios audžia juostas, eksponuoja jas kaip atskirus taikomojo meno objektus ar susiūtas į kilimus. Tiek juostos, tiek ir kilimai iš juostų greta lietuviškų kryžių XX a. trečiajame dešimtmetyje tampa Lietuvos valstybės kultūros atstovais užsienio parodose. Lietuva 1925 metais dalyvauja 2-ojoje tarptautinėje dekoratyviojo meno parodoje Monzoje (Italija). Čia eksponuojami ne tik kryžiai, juostos, bet ir juostų kilimai. 1927 metais Paryžiuje rengiama Šiaurės Europos kilimų paroda. Nors laiko pasiruošti parodai buvo nedaug, bet Lietuva nusprendė pasinaudoti proga ir pasirodyti parodoje, nors tokios rūšies, t. y. kilimų audimo pramonės, Lietuvoje nebuvo. Lietuviško parodos skyriaus įrengimo darbus apsiėmė kuruoti Lietuvių dailės draugija. Ir šioje parodoje nemažą dalį eksponatų sudarė juostos ir kilimai iš juostų. Lietuviškas skyrius parodoje susilaukė didelio dėmesio ir, anot žinučių spaudoje, „savo originališkumu užima vieną pirmųjų vietų“⁴.

Nors XX a. pradžioje tradicinėje aprangoje juostos ryšėjimas nyko, tačiau juosta buvo suvokiama kaip tautiškumo, etninės priklausomybės ženklas, o kartu kaip meno objektas. Juostų eksponavimas Lietuvių dailės draugijos rengiamose Lietuvių dailės parodose sukeldavo lankytojams pasididžiavimą, žavesį ir įkvėpimą:

„Kabėdamos viena šalia kitos viename lietuvių parodos kambaryje – visos tos juostos, visi tie meilės ryšiai gieda triumfo simfoniją, tarsi susispietę prie neregimo Eroso sosto. Dailininkai, atėję jų pažiūrėti, esti lyg apsvaigę nuo jų spalvų. Puola prie gražiausios, čiupinėja ją rankomis, paleidžia ir bėga prie kitos, o ten dar kita juos šaukia, tarytum iš tūkstančio tų audėjų krūtinių kyla vis galingesni balsai, viliodami kits prieš kitą į save... Stačiai jautiesi žmogus apkvaišęs. Juostos, kurių dugnas palšai gelsvas, daro mozaikos įspūdį. Kitos suliejusios geltoną spalvą su skaičiai raudonu karminu, išrodo kaip arnoto galionai; kitos vėl rausvai geltonos, maišytos su žalia spalva, puikiai tiktų šaulio kardo diržui pakeisti; plačiosios juostos, žalios, žydros ir raudonos, išrodo tarytum megztos iš žiedų syvų.“⁵

³Šatavičiūtė-Natalevičienė L. Dailė žemės ūkio parodose XIX a. pabaigoje – XX a. I pusėje. *Menotyra*, 2001, nr. 4(25).
Cituojuama Kairiūkštytė-Jacinienė H. *Audininkystė senovės Lietuvoje* (LLMA, f. 397, ap. 1, b. 648, l. 79)

⁴Pirmoji tarptautinė kilimų paroda Paryžiuje. *Lietuvos žinios*, 1927 m. birželio 30 d., nr. 130, p.5.

⁵Nendrė. Aštuntoji lietuvių dailės paroda Vilniuje. II. Dailusis lietuvių sodžiaus menas. Audeklai. *Vairas*. 1914, nr. 6, p.6.

Iliustracijos

Pintinės milinės eglinės juostos, XIX a.

Lietuvos nacionalinio dailės muziejaus eksponatai: LA 1819, LA 31820, LA 1822, LA 3816
 Iliustracijos iš Lietuvos integralios muziejų informacinės sistemos (LIMIS). Prieiga: <https://www.limis.lt/>

Dvinytės pintinės juostos, XIX a. Lietuvos nacionalinio dailės muziejaus eksponatai: LA 3083, LA 3276, LA 3085, LA 1514;
 Lietuvos nacionalinio muziejaus eksponatai: EMO 9007, EMO 411, EMO 2254.
 Iliustracijos iš Lietuvos integralios muziejų informacinės sistemos (LIMIS). Prieiga: <https://www.limis.lt/>

Pintinės milinės kryžinės juostos, XIX a.

Lietuvos nacionalinio dailės muziejaus eksponatai: LA 3049, LA 3055, LA 3067, LA 3082, LA 3053, LA 3054.

Ilustracijos iš Lietuvos integralios muziejų informacinės sistemos (LIMIS). Prieiga: <https://www.limis.lt/>

Tinklinio pynimo juostos, XIX a.

Nacionalinio M. K. Čiurlionio dailės muziejaus eksponatai: E893, E 2770

Ilustracijos iš Lietuvos integralios muziejų informacinės sistemos (LIMIS). Prieiga: <https://www.limis.lt/>

Vytinės juostos, XIX a. Lietuvos nacionalinio dailės muziejaus eksponatai: LA 4287, LA 260, LA 2274, LA 1302;
Nacionalinio M. K. Čiurlionio dailės muziejaus eksponatas: E 2438

Iliustracijos iš Lietuvos integralios muziejų informacinės sistemos (LIMIS). Prieiga: <https://www.limis.lt/>

Rinktinės juostos, XIX a.

Lietuvos nacionalinio dailės muziejaus eksponatai: LA 2278, LA 2008, LA 1692, LA 803, LA 1926

Iliustracijos iš Lietuvos integralios muziejų informacinės sistemos (LIMIS). Prieiga: <https://www.limis.lt/>

Šimtarastė juostelė, 1906 m.
 Šilutės Hugo Sojaus Muziejaus eksponatas, ŠM LM 599.
 Iliustracija iš Lietuvos integralios muziejų informacinės sistemos (LIMIS). Prieiga: <https://www.limis.lt/>

Kilimo iš juostų fragmentas Nemajūnų bažnyčioje. Dabar kilimas saugomas Birštono muziejuje.
 Fot. D. Tomkuvienė, 2022 m.

Lietuvių liaudies meno paroda Italijoje, 1925 m. Fot. K. Vainoras. Nacionalinio M. K. Čiurlionio dailės muziejaus eksponatas ČDM Gnf 927. Iliustracija iš Lietuvos integralios muziejų informacijos sistemos LIMIS (Prieiga: <https://www.limis.lt/>)

Lietuvos nacionalinio dailės muziejaus eksponatas - Kilimas iš juostų, XIX a. Griškabūdžio vls., Šakių apskr., Lietuva. LNDM LA 1748

Literatūra:

- Bernotienė Stasė. 1974. *Lietuvių liaudies moterų drabužiai XVIII a. pab.–XX a. pr.* Vilnius: Mintis.
- Jucienė Matilda Teresė. 2009. *Pintinės juostos*. Vilnius: Petro ofsetas.
- Juostos kilimuose*. 2024. Parengė Tomkuvienė Diana, Vandytė Asta, Kaunas: Tautinio kostiumo studija.
- Kudirkienė Lilija. 1999. *Vytinės juostos*. Vilnius: Lama.
- Lietuvių liaudies menas: Juostos*. 1969. Sud. Mikėnaitė A., Balčikonis J. Vilnius: Vaga.
- Lithuanian sashes. 1983. Tamošaitienė Anastazija, Tamošaitis Antanas. Toronto.
- Respublikinė juostų paroda. Katalogas*. 1986. Sud. Jurkuvienė Teresė. Vilnius.
- Vakarų Lietuvos istorinis kostiumas XV a.–XX a. I pusė*. 2017. Sud. dr. Kavaliauskienė Aušra. Klaipėda: Mažosios Lietuvos istorijos muziejus
- Tumėnas Vytautas. 2002. *Lietuvių tradicinių rinktinių juostų ornamentas: tipologija ir semantika*. Vilnius: Diemedžio leidykla.
- Vandytė Asta. 1998. *Juostos*. Vilnius: ŽMŪM UAB „Informacijos ir leidybos centras“.